

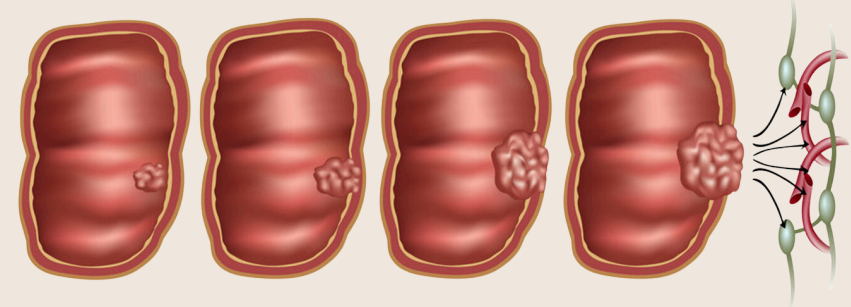
Vzdelanostné nerovnosti v účasti na skríningu kolorektálneho karcinómu v Európe

Sabína Vančíková*, Ivana Kulhánová*

Úvod

Kolorektálny karcinóm (KRK)

- súbor nádorových ochorení
- druhá najčastejšie príčina úmrtí na rakovinu vo svete¹
- pomalý vývoj (trvá až desaťročia)²

benígny polyp

metastázujúci nádor

možnosť skríningu, detekcie a odstránenia

Odporúčania EÚ na skríning KRK³

- ženy aj muži vo veku 50–74 rokov
- test okultného krvácania v stolici raz za dva roky
- kolonoskopia v prípade pozitívneho výsledku
- jednotlivé krajiny plánujú svoj vlastný skríningový program

Dáta a metódy

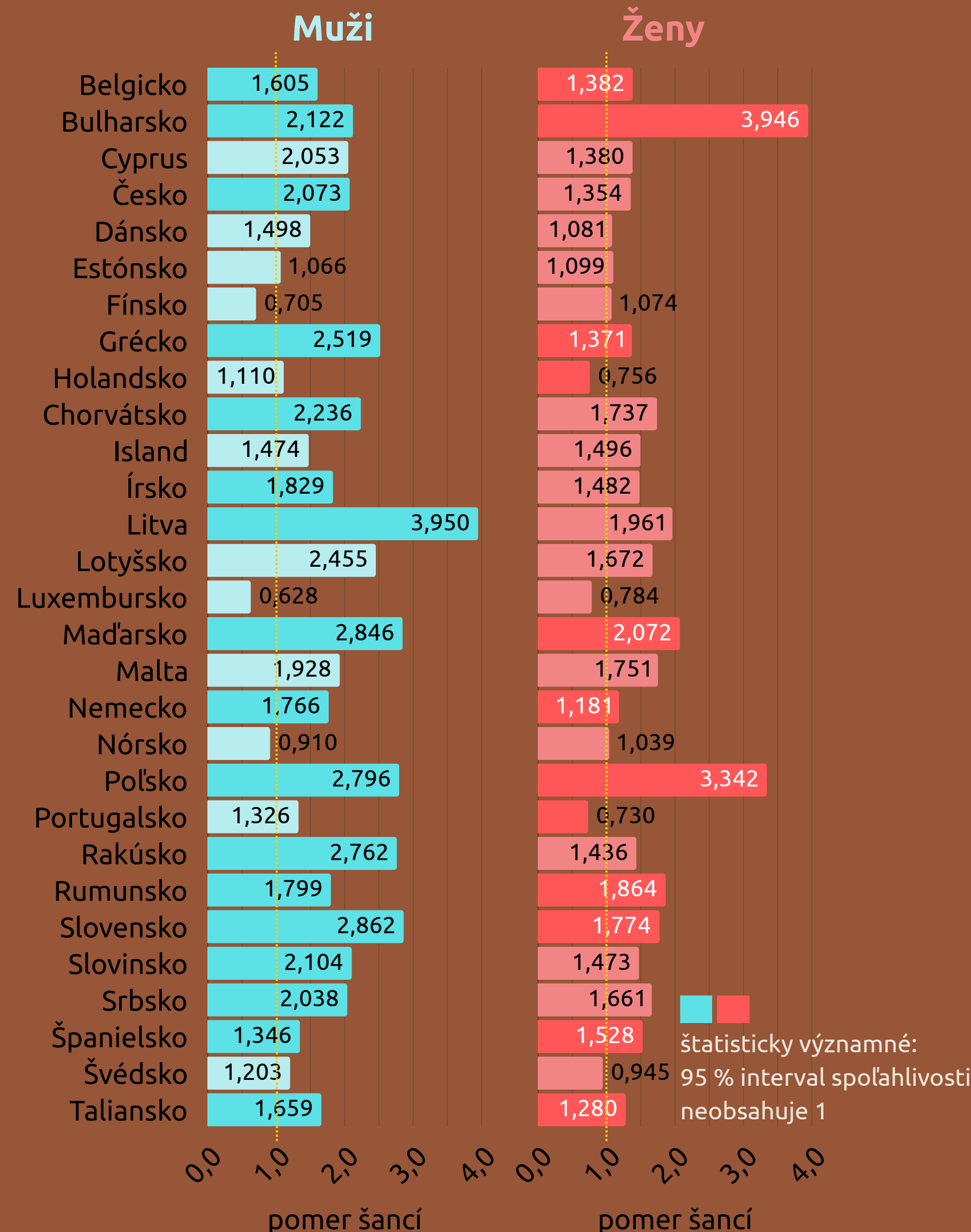
Dáta

- tretia vlna Európskeho zisťovania o zdraví (EHIS wave 3) z roku 2019
- anonymizované dáta jednotlivcov z 29 krajín
- vybraná populácia vo veku 50–74 rokov (128 576 ľudí)

Analýzy

- **celoživotná neúčast na skríningu KRK** (závislá premenná) vypočítaná podľa samoudaných údajov o poslednom teste okultného krvácania v stolici a poslednej kolonoskopii
- jednotlivci stratifikovaní podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania
- veková štandardizácia a logistická regresia oddelene pre obe pohlavia

Pomer šancí celoživotnej neúčasti na skríningu KRK: nízke vs vysoké vzdelanie

Hlavné zistenia

- Vzdelanostné nerovnosti v účasti na skríningu KRK sú prítomné vo väčšine európskych krajín.
- Vo všeobecnosti sa vyššia miera neúčasti vyskytuje u osôb s najnižším dosiahnutým vzdelaním.
- Najväčšie rozdiely boli zaznamenané v krajinách ako Bulharsko, Litva, Maďarsko a Poľsko, kde bola pravdepodobnosť neúčasti dvojnásobná až štvornásobná u nízkovzdelaných v porovnaní s vysokovzdelanými osobami.
- V niektorých krajinách sa štatisticky významné rozdiely neprejavili.

Záver

Vzdelanostné nerovnosti v účasti na skríningu KRK predstavujú dôležitý problém verejného zdravia. Ich rozsah a charakter sa líšia medzi krajinami a často zasahujú zraniteľné skupiny populácie. Porozumenie týmto nerovnostiam a bariéram môže napomôcť k vývoju efektívnych národných skríningových stratégií.

*Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje,
Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy

sabina.vancikova@natur.cuni.cz

Zdroje:

- 1 Sung et al. (2021), doi: 10.3322/caac.21660
- 2 Conteduca et al. (2013), doi: 10.3892/ijo.2013.2041
- 3 European Commission (2022)

